

drongen vorm, waarin hij zijn denkbeelden gegoten heeft, eischt ook bij lezing eenige inspanning; bij een voordracht dreigt het gevaar, dat de spreker zijn auditorium in de ontwikkeling van zijn betoog eenige fasen voor blijft. Evenals de meeste hervormers is MUCH sterker in zijn critiek op de z.g.n. scholastische geneeskunde van onzen tijd, dan in het ontwerpen van het toekomstbeeld eener gelouterde wetenschap. De eerste vertoont een statisch karakter, de pathologische anatomie, een harer grondslagen, geeft een beeld van een gefixeerden toestand en zwijgt over de talloze factoren, wier onderlinge strijd tot het resultaat heeft geleid, dat wij voor ons zien, de biologie is in hoofdzaak fysisch-chemisch georiënteerd en moet daarom het antwoord schuldig blijven op vraagstukken als die der enzymen en hormonen, die onverbrekkelijk aan de levende stof zijn verbonden. De verschijnselen van het leven zijn echter dynamisch, statische methodes gelden slechts voor de doode stof. De analyse, die tot nog toe den toon aangaf en een valsch gevoel van zekerheid gaf, dient met een meer bescheiden taak tevreden te zijn en haar bevoorrechte plaats af te staan aan de synthese, die wel is waar haar hulp niet kan ontberen, maar alleen in staat is de grens tusschen kunde en kunst te overschrijden. Bacteriologie, dierfysiologie en pathologie, schematische ziektebeelden en experimenteele therapie schieten te kort, wanneer wij de verschijnselen van het menschelijk organisme, bij ieder individu, zoowel door erfelijkheid, als door van binnen en van buiten inwerkende invloeden, verschillend, willen begrijpen en wijzigen. In plaats van te trachten van het bijzondere naar het algemeene op te klimmen, moet de geneeskunst zich richten naar het woord van HIPPOCRATES: slechts uit het geheel kan het onderdeel begrepen worden. Slechts voor weinigen is het weggelegd de hoogten van begrip te bereiken, waar de intuïtie de feiten naar den achtergrond dringt. Voor anderen, die zich bewust worden, dat na den moeizamen maar noodzakelijken tocht door de lagere regionen der feitenkennis het einddoel niet bereikt is, kan die overtuiging bezielend werken en hen voor zelfoverschatting bewaren. Van een bankroet der tegenwoordige geneeskunde is dus slechts sprake, wanneer wij haar beteekenis te hoog aanslaan en aannemen, dat de weg, dien zij bewandelt, de eenige is, die naar het einddoel voeren kan.

Onverdeelde instemming zal deze voordracht niet vinden, zeker is zij lezing en overdenking waard. Mij was het aangenaam te ervaren, dat de schrijver, in tegenstelling met renovatoren op ander gebied, die slechts met groepen en massa's rekening houden, in de geneeskunde de beteekenis en de waarde van het individu op den voorgrond durft te stellen.

M. A. VAN ANDEL.

A. MALLOCH. WILLIAM HARVEY. With ten full-page plates and three text illustrations. PAUL B. HOEBER-Inc. New-York MCMXXIX.

In 1928 was het 250 jaar geleden, dat HARVEY geboren werd, en bij deze gelegenheid werd de ontdekker van den grooten bloeds-

omloop herdacht over de geheele wereld. Er verschenen herdrukken van het oorspronkelijke geschrift, een vertaling en een boekbeschrijving, in welke de groote invloed van de „*Exercitatio anatomica de Motu Cordis et Sanguinis in Animalibus*” geschetst werd. Dit boekje is een aanvulling van bovengenoemde geschriften, daar het nog eens een kort overzicht geeft van HARVEY's leven. Nieuws kon de schrijver uit den aard der zaak niet brengen. De meeste gegevens ontleende hij aan het bekende werk van D'ARCY POWER, „WILLIAM HARVEY”, dat in 1898 verscheen. Hieraan kon hij toevoegen de verschillende beschouwingen, die nadien in de zoogenaamde „*Harveian Orations*” gegeven werden en die meestal gewijd zijn aan de geneskundige ontdekkingen van HARVEY, daar hij behalve physioloog ook embryoloog, verloskundige en internist was. Het is te betreuren, dat de schrijver verzuimd heeft een hoofdstuk te wijden aan de „*Exercitatio anatomica de Circulatione Sanguinis ad JOANNEM RIOLANUM*”, die in 1649 te Cambridge verscheen en die zoo'n aardigen kijk geeft op de stroomingen in de wetenschappelijke wereld na het verschijnen van het hoofdwerk in 1628. Maar niet alleen op HARVEY zelf, ook op het geneskundig leven van zijn tijd wordt door den schrijver een blik geworpen. HARVEY had een goeden kijk op de nooden en behoeften zijner kunstbroeders, voor welke hij een boekerij stichtte, die door het „College of Physicians” beheerd moest worden. Tevens vermaakte hij aan het „College” zijn ouderlijk verblijf te Burmash, uit welker opbrengsten naast een jaarfeest een „annual oration” gehouden moest worden. Beide instellingen bestaan thans nog. Ook regelde hij de verhouding tusschen de chirurgijns en de doctoren van het „St. Bartholomeus' Hospital” te Londen, waarbij hij vooral rekening hield met de belangen der patiënten. Het is de verdienste van den schrijver ook aan den mensch „HARVEY” recht te hebben laten wedervaren. Door de geschiedenis wandelt hij als een zonderlinge coelibatair. In werkelijkheid was hij een mensch met een ruim hart. Wie van levensbeschrijvingen houdt, zij dit aardige boekje aanbevolen.

F. M. G. DE FEYFER.

HENRY HILL HICKMAN, *Centenary exhibition 1830—1930 at the Wellcome historical medical Museum. The Wellcome Foundation. London 1930.*

Geen ontdekking, die uit het niet ontstaat; geen ontdekker, hoe geniaal ook, of hij heeft voorgangers gehad. HENRY HILL HICKMAN behoort tot de voorgangers. In 1824, als 24-jarige plattelands-geneesheer, (hij is op 27 Januarij 1800 geboren en mocht dus met HEINE zich er op beroemen, een der eerste mannen van zijn eeuw te zijn) heeft hij, ten dienste der chirurgie, een reeks onderzoekingen gedaan over geyvoeloesmaking. De stof die hij daarvoor aanwendde: koolzuur, was niet bijzonder gelukkig gekozen. Maar zeer merkwaardig was zijn denkbeeld om een gasvormig middel toe te passen en dit langs de ademhalingswegen te doen opnemen. Zijn proeven op jonge honden en muizen, katten en konijnen waren goed bedacht